

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Meddelat 2019-09-16

10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen

A, kyrkoherde i Y församling, har den 23 maj 2019 inkommit med en anmälan mot B och, som han får uppfattas, yrkat att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva om B ska obehörigförklaras på någon i 30 kap. 5 § kyrkoordningen angiven grund.

UTREDNINGEN I ANSVARSNÄMNDEN

A har anfört bl.a. följande. "B i offentligt sammanhang har hävdade att jag har förbjudit anställda att delta i fortbildning som anordnas av X stift. Uttalandet är oriktigt och B brister i sin tjänsteutövning. Jag ser det som allvarligt att biskop B intygade den 17 mars 2019, i samtal med Y församlingens ordförande i kyrkorådet B och kyrkofullmäktiges ordförande C, att kyrkoherde A har under flertalet föregående år förbjudit församlingens anställda att delta i stiftets fortbildningskurser. Dagen efter att ordf. B hört biskopen hävda detta ställer han frågan till personalen, den 18 mars, om det är sant det som biskopen sagt. Samfällt svarar personalen att det finns ingen riktighet i biskopens utsaga.

Bakgrunden är att år 2010 gjorde X stiftsledning ett besök i Y församling och stiftsjuristen D framförde uppfattningen att kyrkoherde A förbjöd personal i Y församling att delta i stiftets fortbildning. Jag, kyrkoherden, förklarade att jag tvingar ingen att delta, eftersom jag har arbetat som universitetslärare i ca 20 år, adjunkt, lektor och prefekt, har det gett mig den pedagogiska erfarenheten, att det är meningslöst att tvinga människor att delta i undervisning som de själva inte ser som meningsfull.

Att ånyo drabbas av denna osanning, efter 15 år som arbetsledare och kyrkoherde, ser jag det som mycket besvärande att bli anklagad. Jag förmodar att det inte är i enlighet med uppdraget som biskop i Svenska kyrkan att, osant anklaga en av prästerna för att hindra medarbetare att utvecklas i tjänsten med stiftets hjälp. Jag är överraskad att inte biskopen B eller någon annan kontaktat mig i denna fråga eller behandlat ärendet i domkapitlet."

B har yttrat följande. "När jag började min tjänst som biskop i X stift informerades jag om resultatet av den biskopsvisitation min företrädare E hållit i Njurunda församling i maj 2014.

Upprepade påpekanden både från kontraktsprosten och anställda i vigningstjänsten i Z kontrakt om att varken kyrkoherde A eller anställda i vigningstjänsten i hans församling kom till kontraktskonvent och andra överläggningar på prostens eller biskopens kallelse samt resultatet av visitationen gjorde att A tillsammans med dåvarande kyrkorådsordföranden kallades till ett möte med mig på stiftskansliet i X. Vid mötet informerade jag bland annat om vår kyrkas ordning vad gäller vigningstjänstens rätt och skyldighet att komma på biskopens kallelse, samt att prostens kallar på biskopens uppdrag. Efter det samtalet har anställda i vigningstjänsten deltagit när jag och prostens kallat. Dock inte kyrkoherde A.

Under hösten 2018 öppnade Domkapitlet ett tillsynsärende mot Y församling och kyrkoherden A då det framkommit att man fortfarande följde Kyrkohandbok -86 i församlingens gudstjänster trots att stiftet anordnat handboksdagar och gjort flera informativa utskick till stiftets kyrkoherdar kring övergången till ny Kyrkohandbok och Kyrkoordningens bestämmelser kring handboken och församlingens gudstjänstliv i god tid före pingsthelgen 2018. Det visade sig vid en närmare undersökning att ingen personal från Y hade deltagit i de av stiftet anordnade handboksdagarna under våren 2018. Det framkom att man i församlingen uppfattat att kyrkoherden ansåg att man inte behövde följa Kyrkohandbok 2017 och att hans uppfattning var att det inte var nödvändigt att delta i kursdagarna om handboken. Församlingen fortsatte alltså att under kyrkoherdens ledning använda Kyrkohandbok-86 även efter pingsthelgen 2018.

Våren 2019 blev det uppenbart att Y församling inte registrerat in något i det nationella fastighetsregistret. A konstaterade i den mejlväxling som fördes kring detta att någon registrering i fastighetsregistret inte skulle ske och visade också sitt tydliga avståndstagande från stiftet och biskopen.

Mot bakgrund av detta beslutade domkapitlet i mars 2019 ännu en gång om tillsyn gällande Y församling och kyrkoherde A. Efter att A fått ta del av domkapitlets beslut valde han att i princip omedelbart lämna sin tjänst som kyrkoherde i Y församling.

Detta innebar naturligtvis stora problem för församlingen, inte minst p.g.a att det skedde i påskveckan. Kyrkorådets ordförande bad om ett samtal kring hur man i församlingen skulle hantera den uppkomna situationen.

Samtalet med kyrkorådets och kyrkofullmäktiges ordförande, som A hänvisar till, ägde rum den 25 april, inte den 17 april - - -. Vid mötet redogjorde jag för min och stiftets bild av hur det sett ut vad gäller kallelser till fortbildningsdagar, närvaro och domkapitlets tillsynsärenden angående Kyrkohandboken och fastighetsregistret. Det är möjligt att jag i samband med min redogörelse för kyrkoherdens underlåtenhet i samband med övergången till vår nya handbok har använt ordet tvingat. Jag anser dock inte att jag farit med osanning eller på annat sätt brustit i min tjänsteutövning som biskop."

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Ingemar Söderström, Thomas Stoor och Elisabeth Engberg) anförde i beslut den 16 september följande.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av Kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften.

Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Enligt A har B i offentligt sammanhang hävdat att han har förbjudit anställda i Y församling att delta i fortbildning som anordnats av X stift. Detta skulle enligt honom ha ägt rum vid ett möte den 17 april 2019 med kyrkorådets och kyrkofullmäktiges ordförande. Enligt Ansvarsnämnden ger utredningen inte stöd för As nämnda påstående.

Av Bs yttrande framgår att Domkapitlet i X stift av olika skäl öppnat tillsynsärenden mot Y församling och A. Ett ärende öppnades under hösten 2018 då det framkommit att man fortfarande följde Kyrkohandboken 1986 i församlingens gudstjänster. Ett annat ärende öppnades under våren 2019 då det visat sig att Y församling inte registrerat in något i det nationella fastighetsregistret. Det framgår vidare att det ägde rum ett möte på stiftskansliet i X den 25 april 2019 då biskopen, stiftsjuristen F och företrädare för kyrkorådet närvarade. Enligt B berördes vid detta möte bl.a. frågor om kallelse till fortbildningsdagar m.m.

Annat har inte framkommit än att B har handlat inom ramen för sitt tillsynsuppdrag i förhållande till A och Y församling. A har inte anfört någon omständighet som skulle kunna medföra att B ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst enligt de regler som redovisats ovan. Mot den bakgrunden, och då det inte heller har framkommit någon omständighet i övrigt skulle föranleda ingripande från Ansvarsnämndens sida, ger As anmälan inte anledning till åtgärd.

Ärendet avskrivs därför från vidare handläggning. Ansvarsnämndens beslut får enligt 14 kap. 8 § kyrkoordningen inte överklagas.

Ansvarsnämndens beslut: As anmälan ger inte anledning till åtgärd av Ansvarsnämnden. Ärendet skrivs av.

Diarienummer: AN 2019/5

Beslut: 2/2019